

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о Националном оквиру квалификација Републике Србије садржан је у одредби члана 97. тачка 10. Устава Републике Србије, према коме Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, систем у области образовања.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У досадашњој примени Закона о националном оквиру квалификација Републике Србије („Службени гласник РС“, број 27/18, 6/20 и 129/21, у даљем тексту Закон о НОКС-у) остварена је пуна оперативна функционалност тела основаних у складу са овим законом за Савета за Национални оквир квалификација, Агенције за квалификације, 12 секторских већа. Министарство просвете успешно је окончало поступак упоређивања Националног оквира квалификација Републике Србије са Европским оквиром квалификација у фебруару 2020. године. Уз финансијску и експертску помоћ Европске уније, донети су подзаконски акти којима је успостављан Регистар НОКС-а, омогућено спровођење поступка признавања претходног учења, и по први пут направљена је листа квалификација у Републици Србији која обухвата све квалификације које се могу стећи у образовном систему и које су заступљене код радно активног становништва.

Међутим, примећен је простор за унапређивање ефикасности појединих поступака које спроводе Савет, Агенција и секторска већа као и потреба са регулисањем одређених делова поступка признавања претходног учења који до сада нису били прописани законом. Поред тога, било је потребно уредити улогу Канцеларије за дуално образовање и Национални оквир квалификација (у даљем тексту: Канцеларија), службе Владе која је основана ради обезбеђивања усклађеног рада Владе и више различитих органа државне управе на унапређењу стања у области Националног оквира квалификација и дуалног образовања.

Састав Савета и секторских већа је измењен како би се оптимизовао његов рад и како би на адекватан начин и на различитим нивоима одлучивања били заступљени представници свих релевантних актера. Допуном разлога за разрешење чланова истакнут је представнички карактер ових тела и наглашена обавеза чланова да при учешћу у раду Савета и секторских већа заступају став институције на чији предлог су именовани.

Према важећем законском решењу, део поступка одобравања статуса јавно признатих организатора активности образовања одраслих одвија се у Агенцији а проверу испуњености услова у погледу простора, опреме и наставних средстава обавља просветна инспекција. При томе пут од поднетог захтева до поступајућег просветног инспектора често траје колико и половина рока од 30 дана у којем просветни инспектор треба да достави свој записник. Агенција прослеђује захтев надлежном сектору у Министарству за образовање одраслих, надлежни сектор прослеђује републичкој просветној инспекцији, а републичка инспекција прослеђује на ниво просветног

инспектора у јединици локалне самоуправе, а након поступања инспектора записник истим путем путује назад до Агенције. Због великог обима посла просветни инспектори често не успеју у року да поспе по захтеву, што иначе дуг рок од 85 дана додатно продужава. Због тога је Нацртом закона предложено да републички и покрајински инспектори буду обавезни чланови комисије коју образује Агенција, како би се ова јавна услуга обавила ефикасније у оквиру једног органа. На овај начин укупан рок смањен је са 85 на 46 дана.

Доношењем Правилника о стандардима и начину спровођења поступка признавања претходног учења („Службени гласник РС“, број 148/20), створили су се услови за реализацију овог облика учења. Са давањем одобрења првим школама за спровођење овог поступка показало да је потребно извршити додатна прецизирања самог поступка давања одобрења, али и законом прописати право на приговор, како за полазнике обука у неформалном образовању тако и кандидата у поступку признавања претходног учења.

За активности каријерног вођења и саветовања Министарство је донело одговарајуће стандарде, међутим праћење реализације ових активности није било прописано као надлежност ниједне институције. Стога је Нацртом закона предвиђено да Агенција прати спровођење активности каријерног вођења и саветовања на основу годишњег извештаја које ће добијати од свих реализатора ових активности. Посебан образац који ће олакшати извештавање и праћење активности каријерног вођења и саветовања биће утврђен подзаконским актом.

Све наведене проблеме и усклађивања не би било могуће решити без доношења измена и допуна Закона, имајући у виду да је ову материју није могуће уредити подзаконским актом, што је уједно и разлог који доношење закона чини јединим начином за решавање проблема.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Нацрта закона којим се мења члан 2. Закона, врши се измена дефиниције појма стандард квалификације како би се извршило усклађивање са садржином стандарда квалификације који је утврђен методологијом за израду стандарда квалификација.

Чланом 2. Нацрта закона којим се мења члан 5. Закона, прецизирано је да се нивои 2, 3 и 5 НОКС могу стећи и кроз поступак признавања претходног учења. Код нивоа 5 НОКС омогућено је да се овај ниво стекне кроз обуке у неформалном образовању одраслих извршено је усаглашавање са изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању тако што је додат претходни услов за специјалистичко и мајсторско образовање од две година радног искуства, а код поднивоа 6.1 и 6.2 додат је као предуслов положена завршен програм за полагање државне матуре у двогодишњем трајању и положена општа матура.

Чланом 3. Нацрта закона којим се мења члан 10. Закона уређује каријерно вођење и саветовање, утврђена је надлежност Агенције за квалификације да прати имплементацију примене стандарда каријерног вођења и саветовања за шта до сада ниједна институција није била задужена. Такође, прописана је и обавеза свих пружалаца услуга каријерног вођења и саветовања да Агенцији једном годишње достављају извештај о раду ради праћења имплементације стандарда каријерног вођења и

саветовања. Додат је став којим је дефинисана улога и појам каријерног практичара у смислу овог закона.

Чланом 4. Нацрта закона којим се мења члан 12. Закона, предложено је да Савет уместо 25 има 21 члана, да стручне административно-техничке послове за Савет уместо Агенције обавља Канцеларија, као начин разрешења чланова. С обзиром да Савет за НОКС једини савет у систему образовања чији чланови не добијају никакву накнаду за своје ангажовање, предложено је право чланова на накнаду у висини коју ће утврдити Влада.

Чланом 5. Нацрта закона којим се допуњује члан 13. Закона, проширује се надлежност Савета за НОКС у погледу координације јавних политика каријерног вођења и саветовања у свим секторима, као и у погледу могућности да приликом утврђивања предлога стандарда квалификације или као резултат анализа и препорука секторских већа може да препоручи министру надлежном за образовање да стави ван снаге програм наставе и учења које је застарео и који не одговара стандардима квалификација.

Чланом 6. Нацрта закона којим се мења члан 15. Закона извршено је прецизирање надлежности Агенције за квалификације у погледу разматрања иницијатива за увођење нових и осавремењивање старих квалификација, као и у погледу предлагања измена и допуна стандарда квалификација ради усклађивања са изменама у области образовања и рада. Поред тога, додате су надлежности у погледу праћења имплементације стандарда каријерног вођења и саветовања и учешћа Агенција у поступку повезивања НОКС са ЕОК-ом.

Чланом 7. Нацрта закона којим се мења члан 15а Закона, прецизирано је да Агенција образује листу спољних сарадника од којих ће образовати стручне комисије за обављање послова спољашњег вредновања квалитета рада ЈПОА, провере испуњености услова у поступку стицања статуса ЈПОА и друге послове из надлежности агенције. Као обавезни чланови стручне комисије која утврђује испуњеност услова за стицање статуса ЈПОА додати су републички или покрајински просветни инспектор, што представља усаглашавање са изменама у чл. 41, 41а и 42. овог закона. Дато је и овлашћење министру надлежном за послове образовања да прошише ближе услове за именовање и начин рада ових комисија и тимова.

У члану 8. Нацрта закона којим се мења члан 17. став 2. Закона, у мења се предлагач чланова Управног одбора Агенције за квалификације, тако да сада уместо три, Министарство предлаже сва а Канцеларија предлаже једног члана Управног одбора.

У члану 9. Нацрта закона којим се мења члан 21. Закона, мења се састав секторског већа како би се ускладио са изменама у Савету за НОКС, а додат је и један члан на предлог Канцеларије с обзиром на надлежност ове службе Владе. Додато је овлашћење министру надлежном за образовање да пропише методологију и начин рада секторских већа. У досадашњем раду секторских већа примећена је потреба за методолошким оквиром на основу којих секторско веће реализује и доноси одлуке из своје надлежност, као и потреба да се уједначи поступање у истим или сличним активностима што због специфичности састава и надлежности секторских већа није било могуће предвидети и постићи кроз доношење пословника о раду секторских већа.

У члан 10. Нацрта закона којим се допуњује члан 22. Закона, додата је надлежност секторског већа у погледу анализирања веза између квалификација и занимања у оквиру сектора. Такође, додата је и надлежност да секторско веће након пет година од почетка примене разматра да ли постоји потреба за осавремењивањем квалификације.

У члану 11. Нацрта закона којим се мења члан 23. Закона, брисана је надлежност Министарства у погледу послова повезивања НОКС-а и ЕОК-а с обзиром да су ови послови чланом 12. Нацрта закона стављени у надлежност канцеларије. Проширено је овлашћење министра да поред стандарда за самовредновање и спољашње вредновање квалитета ЛПОА пропише и начин спровођења самовредновања и спољашњег вредновања.

Чланом 12. Нацрта закона додаје се члан 24а којим се утврђују надлежности Канцеларије за дуално образовање и Национални оквир квалификација у погледу НОКС-а. Поред осталог, Канцеларија обавља техничко-административне послове за Савет за НОКС, припрема подзаконске акте које на основу закона доноси Министарство просвете и обавља послове Националне референтне тачке за Европски оквир квалификација.

У члану 13. Нацрта закона којим се мења члан 26. Закона прецизирано је да се иницијатива може поднети, осим за нову, и за осавремењивање постојеће квалификације. Прецизирана је садржина препоруке који Агенција доставља секторском већу. Такође, прописан је и поступак израде стандарда када је подносилац иницијативе секторско веће и када Агенција подноси иницијативу за изменама и допунама стандарда квалификације.

Чланом 14. Нацрта закона, којим се мења члан 33. став 4. Закона, мења се надлежност за обављање послова Националне референтне тачке за Европски оквир квалификација са Министарства просвете на Канцеларију.

Чланом 15. Нацрта закона, додаје се члан 35а, којим се прописује начин вредновања јавних исправа о стеченом образовању у верским образовним установама које нису регистроване у складу са законом којим се уређују основе система образовања и васпитања. Одредбом члана 38. став 2. Законом о црквама и верским заједницама („Службени гласник РС“, број 36/06) прописано је да сведочанства и дипломе стечене у осталим верским образовним установама по спроведеном поступку утврђивања еквиваленције пред надлежним државним органом могу имати исто правно дејство као и одговарајућа сведочанства и дипломе стечене у државним образовним установама. С обзиром да је доношењем Закона о НОКС-у 2018. године, Агенција за квалификације преузела од Министарства просвете надлежност али и запослене који су обављали послове признавања (ранији термини еквиваленција, нострификација) страних школских исправа, те само она може бити надлежна за вредновање јавних исправа верских установа. На овај начин обезбеђује се проходност у систему НОКС-а и за лица која су завршила верске образовне установе које нису акредитоване по прописима из области образовања.

Чланом 16. Нацрта закона допуњује се члан 36. став 3. Закона, тако што се прецизира да се условни упис на високошколске установе за лица која су ушла у поступак признавања стране школске исправе, врши у складу са прописима којима се уређује општа, стручна и уметничка матура и упис на високо образовање.

У члану 17. Нацрта закона којим се мења члан 40. став 1. Закона, прецизирано је за које активности се може стећи статус ЛПОА.

Чланом 18. Нацрта закона додај се члан 40а Закона којим је уређен поступак признавања претходног учења, као и члан 40б Закона којим се уређује подношење и решавање по приговору на испит који може да поднесе полазник обука у неформалном образовању, односно кандидат у поступку претходног учења.

Чланом 19. Нацрта закона којим се мења члан 41. Закона уређује се начин подношења захтева за стицање статуса ЈПОА за основне и средње школе, као и начин подношења захтева за истовремено стицање статуса ЈПОА за обуке у неформалном образовању и активност признавања претходног учења.

Чланом 20. Нацрта закона, којим се додаје члан 41а Закона, додате су одредбе о поступку у којем основна и средња школа стичу статус ЈПОА за обуке и за признавање претходног учења. Овај поступак се спроводи у складу са одредбама Закона о основама система образовања и васпитања о проширеној делатности у делу који се односи на сагласност органа установе, план прихода и расхода и начин учешћа запослених, а у делу који се односи на активности ЈПОА у складу са Законом о Националном оквиру квалификација Републике Србије. С обзиром да је Законом о основама система образовања и васпитања решавање о захтеву за проширену делатност поверен посао АП Војводини, захтев за проширену делатност и стицање ЈПОА, који је део захтева за проширену делатност, школе чије је седиште у овој покрајини подnose се надлежном органу АП Војводине.

Чланом 21. Нацрта закона којим се мења члан 42. Закона, измењен је поступак за стицање статуса ЈПОА тако проверу програма ЈПОА и испуњеност услова у погледу кадра, простора, опреме и наставних средстава врши комисија коју именује директор Агенције, од лица са листе спољњих сарадника. На овај начин цео поступак стицања статуса за друге организације обавља се у оквиру једне институције и то у року од 46 дана, док је према важећем закону тај рок 85 дана, уз могућност да рок буде продужен уколико је потребно да се документација допуни.

Чланом 22. Нацрта закона којим се мења члан 43. Закона, прецизирано је да се у случају одузимања одобрења статуса ЈПОА из разлога прописаних Законом, одузимају одобрења за све одobreне програме. Додате су одредбе на основу којих одузимању одобрења претходи поступање просветног инспектора и рок да се отклоне неправилности, односно поступање комисије за спољашњу контролу квалитета и рок за поступање по мерама.

Члан 23. Нацрта закона извршено је усаглашавање са Законом о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18), тако што је прописана сврха обраде података о који се обрађују у Закону.

Чланом 24. Нацрта закона прописане су прелазне одредбе којима је утврђен рок за доношење подзаконских аката за спровођење закона.

Чланом 25. Нацрта закона прописане су прелазне одредбе о именовању новог сазива Савета за НОКС, секторских већа и Управног одбора Агенције за квалификације.

Чланом 26. Нацрта закона прописан је престанак важења члана 9. став 1. тачка 1) и 2) Закона о просветној инспекцији којима је прописано да просветна инспекција врши проверу испуњености услова у погледу простора, опреме и наставних средстава у поступку стицања статуса ЈПОА, а ради усаглашавања са чланом 7. Нацрта закона којим се додаје члан 15а, према којем је просветни инспектор члан стручне комисије за проверу испуњености услова у поступку стицања статуса ЈПОА.

Чланом 27. Нацрта закона прописано је да закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона обезбеђена су средства у буџету Републике Србије за 2023. годину за накнаду за чланове Савета за НОКС. Висина накнаде за чланове Савета за НОКС биће утврђена одлуком Владе РС. Накнада ће се исплатити члановима за присуство на седницама Савета за НОКС само за оне месеце у којима су седнице одржане.